

Vaikuttava vanhusneuvosto

25.2.2026

Kaikki eläkkeensaajat

Eläkkeensaajia 1,6 miljoonaa

Vuoden 2023 lopussa eläkettä maksettiin Suomessa 1 650 000 henkilölle. Heistä naisia oli 902 000 (55 %) ja miehiä 747 000 (45 %).

Kaikista eläkkeensaajista 1 598 000 asui Suomessa. Suomen väestöstä 28 prosenttia sai jotenkin eläkettä, joko omaa eläkettä tai perhe-eläkettä tai molempia. Ulkomailla asuvia eläkkeensaajia oli 52 000.

Vain työeläkettä saavia yli miljoona

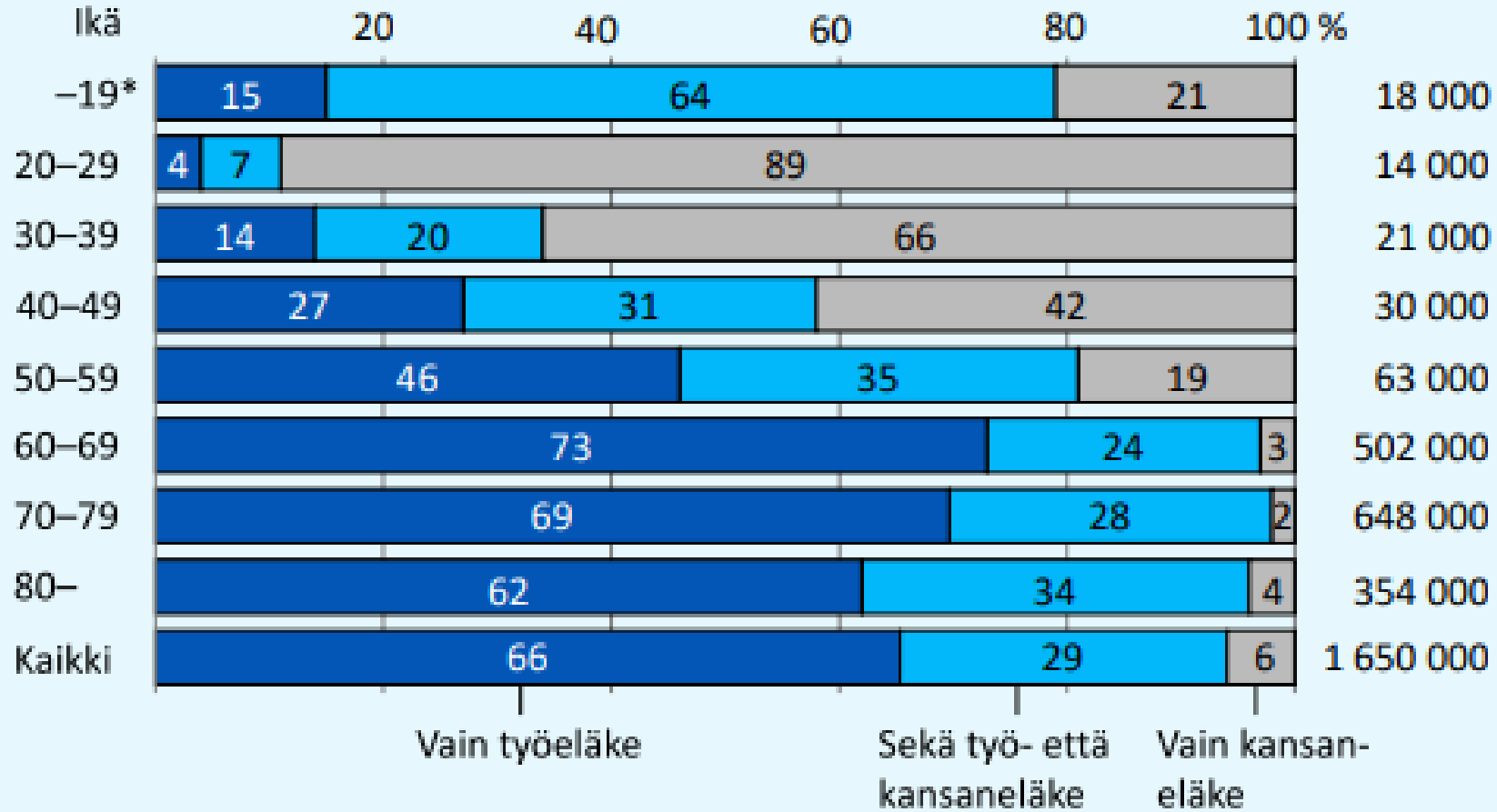
Eläkettä voi saada työ- tai kansaneläkejärjestelmästä tai molemmista. Vuonna 2023 kaikista eläkkeensaajista pelkkää työeläkettä saavia oli 66 prosenttia (1 081 000). Miehistä pelkkää työeläkettä sai 72 prosenttia ja naisista 60 prosenttia.

Kaikista eläkkeensaajista työeläkkeen ohella kansaneläkettä sai 29 prosenttia. Miehillä tämä osuus oli 22 prosenttia ja naisilla 34 prosenttia. Pelkkää kansaneläkettä sai 6 prosenttia sekä miehistä että naisista.

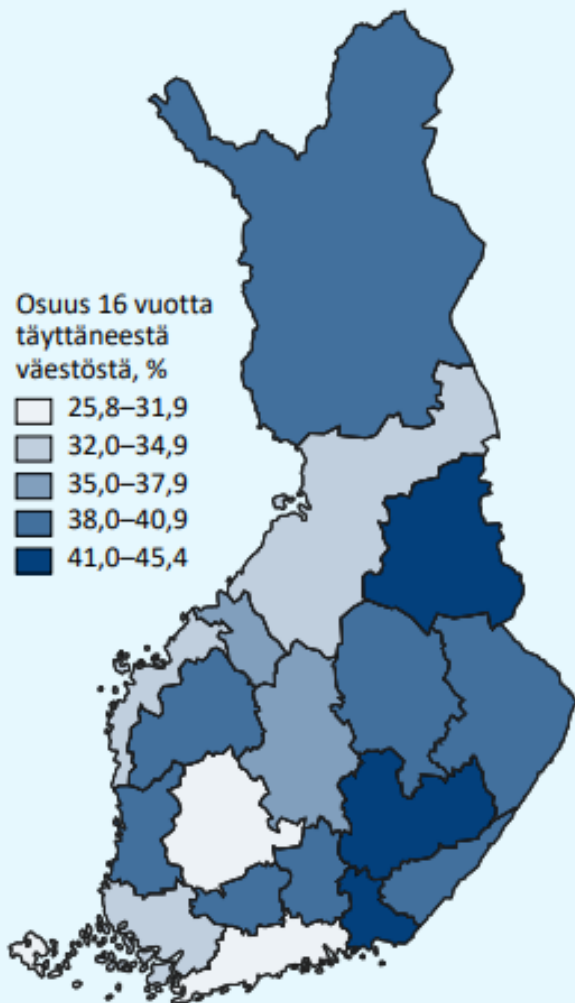
Eläketurvakeskus

Kaikki eläkkeensaajat eläkejärjestelmän ja iän mukaan 31.12.2023

*Tässä ikäryhmässä valtaosa on lapseneläkkeensaajia.

Omaa eläkettä saaneiden osuus 16 vuotta täyttäneestä väestöstä maakunnittain 31.12.2023

Maakunta	Eläkkeensaajia	Väestöosuus, %
Uusimaa	379 000	26
Varsinais-Suomi	141 000	34
Satakunta	72 000	40
Kanta-Häme	55 000	38
Pirkanmaa	145 000	32
Päijät-Häme	68 000	39
Kymenlaakso	57 000	42
Etelä-Karjala	43 000	40
Etelä-Savo	52 000	45
Pohjois-Savo	83 000	39
Pohjois-Karjala	56 000	40
Keski-Suomi	81 000	35
Etelä-Pohjanmaa	62 000	39
Pohjanmaa	48 000	33
Keski-Pohjanmaa	20 000	37
Pohjois-Pohjanmaa	111 000	33
Kainuu	26 000	44
Lappi	59 000	40
Ahvenanmaa	8 000	32
Koko maa	1 568 000	33

[Kuvion ja taulukon data tietokannassa](#)

Eläkeikäisten määrä Päijät-Hämeen kunnissa väkilukuun suhteutettuna 2023.

Kunta	Väkiluku	>65-vuotiaita	%
Asikkala	7968	2797	35
Hartola	2531	1104	44
Heinola	17953	6678	37
Hollola	22885	6156	27
Iitti	6444	2178	34
Kärkölä	4114	1205	29
Lahti	120693	30845	26
Orimattila	15669	4199	27
Padasjoki	2726	1169	43
Sysmä	3496	1611	46

Vanhuuden määritelmiä

- Tilastollinen/Yhteiskunnallinen: Suomessa 65 vuotta täyttäneitä pidetään usein ikääntyneinä/vanhuksina, koska se on tyypillinen eläkeikä.
- Subjekttiivinen kokemus: Kyselyiden mukaan suomalaiset kokevat vanhuuden alkavan keskimäärin 74-vuotiaana, ja ikäraja on noussut ja nousee ajan myötä.
- Ikäryhmäkohtaiset näkemykset: Nuoret (koululaiset/opiskelijat) ajattelevat vanhuuden alkavan aikaisemmin (n. 68 v.), kun taas yli 80-vuotiaat itse kokevat sen alkavan vasta 81-vuotiaana.
- Terminologia: "Vanhus" on neutraali sana, mutta myös mielikuvapainotteinen. Monet pitävät termeistä "ikäihminen", "seniori" tai "ikääntynyt", koska ne korostavat kokemusta ja osaamista pelkän iän sijaan. Monille nämä taas tuntuvat keinotekoisilta.
- Toimintakyky: vanhuuden raja on nousussa ja vanhuus nähdään usein toimintakyvyn heikkenemisenä, ei pelkkänä ikävuotena.

”Ikääntyneet”

”Yli 65-vuotiaita on joka lähtöön. Tätä itsestäänselvyyttä ei kannattaisi korostaa, ellei mediassa ja julkisissa tilastoissakin usein koko 65 vuotta täyttäneitä väkeä kohdeltaisi yhtenä ”ikäntyneiden” ryhmänä.

Ajatelkaa, 65 -vuotiaan ja 110-vuotiaan

(heitäkin Suomessa on) ikäero on 45 vuotta. Ei juuri näe sellaista, että vastasyntyneitä ja 45-vuotaita kohdeltaisiin yhtenä ja samana joukkona.

Ikäjakaman toisessa päässä sellaista kuitenkin edelleen tehdään. ”

Geriatrician professori Marja Jylhä

Vanhusneuvoston tarkoitus

”Vanhusneuvosto on **lakisääteinen** vaikuttajatoimielin, joka **vaikuttaa** kaupungin /kunnan toiminnan **suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan** asioissa, joilla on **merkitystä**

- ikääntyneen väestön hyvinvoinnin
- terveyden
- osallisuuden
- elinympäristön
- asumisen
- liikkumisen
- päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen
- heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.”

Mitä sanoo laki?

1. Kuntalaki

27 § Vanhusneuvosto

Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Vanhusneuvostolle **on annettava mahdollisuus** vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan **suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan** asioissa, joilla on **merkitystä** ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

2. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista (ns vanhuspalvelulaki)

Kunnan vanhusneuvosto on otettava mukaan tämän lain 5 §:ssä tarkoitetun suunnitelman valmisteluun.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi

Kunnan on laadittava **suunnitelma toimenpiteistään** ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi **osana** sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain

(612/2021) 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua **hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa**.

Vanhusneuvoston tehtävät / Päijät-Hämeen hyvinvointialue

- Ikääntyneiden edun valvonta: **Vanhusneuvostona toimimme ikäihmisten parhaaksi ja puolustamme heidän etujaan** hyvinvointialueen päätöksenteossa.
- Palvelujen kehittäminen: Vanhusneuvostona **annamme palautetta ja parannusehdotuksia** esim. sosiaali- ja terveyspalveluista.
- Osallistuminen päätöksentekoon: Vanhusneuvostona **osallistumme alueen tavoitteiden ja palvelusuunnitelmien laatimiseen sekä niiden vaikutuksen arviointiin** suhteessa ikäihmisiin.
- Tiedonvälitys: **Tiedotamme ikääntyneitä ja heidän läheisiään palveluista, oikeuksista ja mahdollisuuksista.**
- Yhteistyö: **Teemme yhteistyötä** hyvinvointialueen päättäjien, viranhaltijoiden ja työntekijöiden sekä maakunnan muiden viranomaisten kanssa.
- Vaikuttaminen päätöksentekoon: **Varmistamme, että ikäihmisten ääni kuuluu.**

Vanhusneuvostojen toimintaympäristö

Huomioi kahdensuuntainen viestintä!

Merkityksellisyys

Työmaan ohi kulkeva mies kysyy kivenhakkaajalta, mitä tämä tekee.

”Hakkaan kiviä”.

”Entä mitä sinä teet?” kyselijä jatkaa toisen kivenhakkaajan kohdalla.

”Rakennan katedraalia!”

Kaikissa kunnissa sekä hyvinvointialueella on tehty ja tehdään **Hyvinvointisuunnitelma** aina valtuustokaudeksi ja sen myötä **Hyvinvointikertomus**.

Näissä tulee olla mainittuna myös +65-vuotiaiden hyvinvointiin vaikuttavat tekijät.
(Ovatko ne erilaisia kuin muun väestön?)

Nämä löytyvät kuntien sekä hyvinvointialueen sivuilta.

Mitä vaikuttaminen on?

1. Tietoista ja aktiivista toimintaa, jolla pyritään **muuttamaan** ihmisten mielipiteitä, asenteita, käyttäytymistä tai päätöksiä **haluttuun suuntaan**. Se on viestintä- ja vuorovaikutus**prosessi**, jota käytetään yhteiskunnassa, politiikassa ja arjessa **tavoitteiden edistämiseen**.

Äänestäminen, edunvalvonta, keskustelut, kampanjointi, mielipiteet.

2. Hiljaista toimintaa

Osallistuminen, vaatetus, esimerkin vaikutus

Tietoinen vaikuttaminen

Tietoisessa vaikuttamisessa **tavoitteena on saada toinen ihminen tai ryhmä toimimaan toivotulla tavalla.**

Moni vaikuttamisyritys tyssää siihen, että vaikuttamista lähestytään väärin oletuksin: etenemisvauhti, motiivit, ”faktat”, toimintatapa, ajankohta.

Todellinen vaikuttaminen on pitkä prosessi, joka vaatii sinnikkyyttä ja vaivannäköä.

”Ei sprintti vaan maraton”

Vanhusneuvosto-opas

- Vanhusneuvosto toimii kunnassa tai hyvinvointialueella erillisenä, lakisääteisenä vaikuttamistoimielimenä.

3.2. Vanhusneuvoston edustus hyvinvointialueen päätöksentekokelemissä

Vanhusneuvoston mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen päätöksentekoon riippuu olennaisesti siitä, onko vanhusneuvoston edustajille myönnetty puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvointialueen päätöksentekokelemissä (aluevaltuusto, aluehallitus ja lautakunnat).

Kunnallisen kehittämissäätiön vuonna 2023 tekemästä selvityksestä selviää, että eri hyvinvointialueiden käytännöissä on merkittäviä eroja (Aleksi Tiensuu & Anni Jäntti 2023).

Kahdeksalla hyvinvointialueen vanhusneuvostolla on puheoikeus aluevaltuuston kokouksissa. Pohjois-Pohjanmaa on ainoa hyvinvointialue, joka ilmoittaa vanhusneuvostolla olevan puhe- ja läsnäolo-oikeus aluehallituksen kokouksessa.

Reilusti alle puolella (9/21) hyvinvointialueiden vanhusneuvostoista on puhe- ja läsnäolo-oikeus vähintään yhdessä lautakunnassa. Tällaisia lautakuntia ovat tulevaisuus- ja kehittämis-, hyvinvointi- ja terveys-, palvelu-, turvallisuus- ja varautumiseen liittyvät, lähidemokratia- ja osallisuus-, kansalliskieli-, yhdyspinta- sekä ikäihmisten sekä hoivapalveluiden lautakunnat.

Lisäksi neljä hyvinvointialuetta ilmoittaa vanhusneuvostolla olevan puhe- ja läsnäolo-oikeus ”muussa toimielimessä”. Pohjanmaan vanhusneuvoston edustajilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus tervehden edistämisen sekä

”Nuva ry:n teettämän selvityksen mukaan 56% Suomen kunnista on myöntänyt nuorisovaltuustoilleen puhe- ja läsnäolo-oikeuden kunnanvaltuustossa ja hallituksessa.”

Mikä on prosentti vanhusneuvostoissa? Päijät-Häme: 27% (3/11)

Hallintosääntö:

Hollola, Padasjoki ja Sysmä: Nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus.

Nuorisovaltuuston tai vanhus- ja vammaisneuvoston edustajalla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa.

Vanhusneuvoston jäsenten ja muiden toimijoiden rooli

4.1. Puheenjohtaja

4.2. Työvaliokunta

4.3. Luottamushenkilöiden tietämys vanhusneuvostoista

4.4. Vanhusneuvoston toimintakertomus

4.5. Viranhaltijoiden tietämys vaikuttamistoimielimistä

4.6. Vanhusneuvoston jäsenten ymmärrys toiminnasta osana kokonaisuutta

Kuntien ja hyvinvointialueiden vanhusneuvostojen yhteistyö

- 6.1. Yhteiset tavoitteet ovat perusta myös vanhusneuvostojen yhteistyölle
- 6.2. Hyvinvointia edistävät palvelut
- 6.3. Vaikuttaminen ja seuranta vanhusneuvostojen roolina
- 6.4. Vanhusneuvostojen toiminnan painopisteitä
- 6.5. Suosituksia vanhusneuvostojen väliselle yhteistyölle

Keskeinen vaikuttamisen paikka!

Tässä oppaassa suositellaan, että kaikki hyvinvointialueet hyväksyisivät vanhusneuvoston edustajille läsnäolo- ja puheoikeuden aluevaltuustossa, aluehallituksessa sekä niissä lautakunnissa, jotka ovat olennaisia vanhusneuvoston vaikuttamisen näkökulmasta.

Sama suositus myös kuntiin!

- Lakisääteisillä vanhusneuvostoilla on oltava tosiasiallinen mahdollisuus toimia ja vaikuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksentekoon riittävän aikaisessa vaiheessa.
- Tällä hetkellä vanhusneuvostojen vaikutusmahdollisuudet vaihtelevat kuntien ja alueiden kesken ja monet jäsenet kokevat, että vanhusneuvostojen näkemyksiä on vaikea saada esiin. Vanhusneuvostojen tulee saada oikeus osallistua keskeisimpien valiokuntien ja jaostojen kokouksiin tuomaan alueen tai kunnan ikääntyneitä koskevaa tietoa valmisteluun.
- Kunnissa ja hyvinvointialueilla on tarpeen ryhtyä valmistelemaan vanhusneuvoston osallistumismahdollisuutta niihin toimielimiin, joissa käsitellään ikääntyneiden kannalta keskeisiä asioita.
- Vanhusneuvostoja koskevaa lainsäädäntöä on syytä tarkistaa ja tarkentaa siten, että vanhusneuvostoissa on oltava iäkkäitä jäseniä.

(Lähde: Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024)